

Y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Adolygiad Blynyddol 2018/19

1. Cefndir

- 1.1 Mae'r papur hwn yn adolygu perfformiad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR) ar gyfer 2018/19. Mae'r prif bwyntiau wedi'u cynnwys yn Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru ar gyfer 2018/19.
- 1.2 Prif rôl y Pwyllgor yw darparu cyngor annibynnol i Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru er mwyn ei gynorthwyo i gyflawni ei gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Yn ystod y flwyddyn, mae'r Pwyllgor wedi monitro'r prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu, ac mae wedi derbyn ac ystyried canlyniadau archwiliadau mewnol ac allanol. Bu'r Pwyllgor yn chwarae rhan allweddol yn diffinio agweddau ar y gwaith archwilio ac yn monitro ymateb y rheolwyr i'r materion a godwyd.

2. Cylch Gorchwyl

- 2.1 Yn dilyn arolwg o Drefniadau Llywodraethu, cafodd Cylch Gorchwyl PASR ei ddiwygio yn ystod y flwyddyn fel ei fod erbyn hyn yn bwyllgor annibynnol yn hytrach nag yn is-bwyllgor i Banel Ymgynghorol OGCC. Mae'r Cylch Gorchwyl wedi'i ddiweddarau wedi'i atodi (Atodiad A).

3. Aelodaeth

- 3.1 Mae'r aelodaeth yn cynnwys hyd at chwe aelod allanol annibynnol. Ymunodd tri Aelod Annibynnol newydd â'r aelodaeth bresennol, sef Mr Jim Martin, cyn-Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus yr Alban, Dr Tom Frawley CBE, cyn-Ombwdsmon y Cynulliad a Chomisiynydd Cwynion Gogledd Iwerddon a Jonathan Morgan, cyn-Aelod y Cynulliad a chyn-Gadeirydd Pwyllgor Cyfrifon Cyhoeddus y Cynulliad Cenedlaethol. Yr Aelodau newydd yw Mrs Anne Jones, cyn-Gomisiynydd Gwybodaeth Cynorthwyol, Mr Trevor Coxon, cyn-Swyddog Monitro Cyngor Bwrdeistref Sirol Wrecsam a Mr Ian Williams, cyn-Brif Weithredwr Grŵp Hendre Cyf. Daeth cyfnod John Williams yn ei swydd fel aelod o'r Pwyllgor i ben ar ôl cyfarfod mis Mehefin. Mae'r chwe aelod allanol annibynnol hefyd yn aelodau o'r Panel Ymgynghorol.
- 3.2 **Presenoldeb Aelodau'r PASR:** Dyma bresenoldeb Aelodau'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn:

Aelod o'r Pwyllgor	Adegau y buont yn bresennol
Jonathan Morgan (Cadeirydd)	4
John Williams (Mehefin yn unig)	1
Tom Frawley	4
Jim Martin	4
Trevor Coxon	4
Anne Jones	4
Ian Williams (o fis Medi)	3

- 3.3 **Presenoldeb Arall:** Mae'r Ombwdsmon yn mynychu Cyfarfodydd PASR ac mae'r Prif Swyddog Gweithredu yn gweithredu fel Ysgrifennydd i'r Pwyllgor. Roedd archwilwyr allanol (Swyddfa Archwilio Cymru), archwilwyr mewnol (Deloitte) ac aelodau priodol o Dîm Rheoli OGCC wedi mynychu'r cyfarfodydd yn rheolaidd.
- 3.4 **Gwrthdaro rhwng buddiannau:** Mae pob aelod o'r Pwyllgor yn llenwi datganiad blynyddol o fuddiannau. Defnyddir yr wybodaeth a roddir i lunio Cofrestr Buddiannau, sy'n cael ei chyhoeddi'n flynyddol ar wefan OGCC o 1 Ebrill bob blwyddyn. Hefyd, mae'r eitem gyntaf ar agenda unrhyw gyfarfod o'r PASR yn gyfle i ddatgan unrhyw fuddiant a oedd yn benodol i eitemau ar agenda'r cyfarfod hwnnw.
- 3.5 **Cyfnod penodiad:** Mae pob penodiad yn para am gyfnod penodol ac ymdrinnir â hyn mewn llythyrau penodi.

4. Hyfforddiant

- 4.1 Gwahoddir Aelodau'r Pwyllgor i asesu eu hanghenion hyfforddi yn flynyddol. Mae rhaglen sefydlu yn cael ei darparu ar gyfer holl aelodau newydd PASR.
- 4.2 Ym mis Mehefin 2018, roedd yr holl aelodau ar y pryd wedi cymryd rhan mewn rhaglen hyfforddiant wedi'i theilwra - Llywodraethu ac Atebolrwydd. Hefyd, ym mis Hydref 2018, aeth y Cadeirydd i gyfarfod Diweddariad Sector ar y cyd, a oedd yn cael ei gynnal gan Deloitte LLP yn Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol. Roedd yr Ombwdsmon, y Prif Swyddog Gweithredu a'r Cyfrifydd Ariannol yn bresennol hefyd.

5. Cyfarfodydd a Busnes y Pwyllgor

- 5.1 Mae'r Cadeirydd yn adolygu'r agenda a'r papurau atodol sydd i gael eu trafod, cyn eu hanfon at aelodau'r Pwyllgor a phobl eraill sy'n mynychu.
- 5.2 Mae'r Pwyllgor yn gosod rhaglen waith flynyddol ar ei gyfer ei hun (gweler Atodiad B). Cynhaliwyd pedwar cyfarfod o'r Pwyllgor yn ystod y flwyddyn. Ymhob cyfarfod, mae'r Pwyllgor yn ystyried nifer o eitemau sefydlog ar yr agenda.
- 5.3 Roedd eitemau sefydlog ar yr agenda yn cynnwys adroddiadau'n ymdrin â datganiadau o unrhyw dwyll neu golledion gan gynnwys colli data. O ran colli data ac er mwyn eglurder, mae OGCC yn darparu tabl i'r Pwyllgor yn rhestru'r mathau o ddigwyddiadau, a'u dyddiadau, a chanlyniad ymchwiliad OGCC, gan gynnwys atgyfeirio at y Comisiynydd Gwybodaeth pan fo'n briodol. Mae OGCC wedi dilyn y

Broses Digwyddiadau a Hysbysu Data yn ystod y flwyddyn, gan ganfod a chynnal camau pellach angenrheidiol i gywiro unrhyw ddiffygion mewn prosesau neu systemau.

- 5.4 Eitem sefydlog arall yw rheoli risg. Ymhob cyfarfod ystyriodd y Pwyllgor adroddiad ar y risgiau mwyaf. Aeth y Pwyllgor ati i archwilio a herio'r risgiau yr adroddwyd amdanynt i fodloni ei hun bod pob risg allweddol wedi cael ei dynodi. Rhoddwyd ystyriaeth hefyd i reoli risg a mesurau lliniaru risg.
- 5.5 Ymhob cyfarfod, rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adroddiad Monitro Ariannol diweddaraf y Tîm Rheoli. Bwriad hyn yw rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor fod craffu rheolaidd yn digwydd yn y swyddfa ar y sefyllfa ariannol, ac yr ystyriwyd risgiau ariannol a phroblemau mewn rheolaeth ariannol.
- 5.6 Roedd y Pwyllgor yn cael adroddiadau hefyd ar nifer o faterion priodol eraill a oedd yn dod o fewn ei gylch gorchwyl. Roedd y rhain yn cynnwys: y cyfrifon naw mis; adolygiad o'r Polisi Chwythu'r Chwiban; adolygiad o drefniadau llywodraethu; diweddariadau ar ddatblygiadau TG pwysig a datblygu Cynllun TGCh Strategol; a materion llywodraethu ariannol a chorfforaethol perthnasol. Rhoddodd y Pwyllgor ystyriaeth i adolygiad OGCC o Fframwaith Atal Twyll Swyddfa'r Cabinet i fodloni ei hun fod trefniadau priodol ar waith. Roedd hefyd yn adolygu'r cyfrifon blynyddol drafft ac adroddiad yr archwilydd, gan gynghori'r Ombwdsmon cyn i'r cyfrifon gael eu llofnodi.
- 5.7 Rhoddodd y Pwyllgor gyngor i'r Ombwdsmon er mwyn sicrhau bod Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2018/19 yn cynnwys gwybodaeth briodol ac yn cydymffurfio â'r arferion gorau.
- 5.8 Mae Rhaglen Waith 2019/20 arfaethedig ar gyfer PASR wedi'i atodi fel Atodiad C er gwybodaeth.

6. Archwilio Mewnol ac Allanol

- 6.1 Gwaith archwilio mewnol 2018/19 oedd y flwyddyn olaf o'r cynllun archwilio mewnol tair blynedd.
- 6.2 Cyfeiriodd rhaglen archwilio dreigl Deloitte LLP at y fframwaith rheoli mewnol boddhaol yn y sefydliad ac roedd yn cynnwys argymhellion ar gyfer gwella lle roedd angen. Cynhaliwyd yr archwiliadau canlynol a chafwyd asesiadau cyffredinol fel a ganlyn:

Diogelwch Gwybodaeth	sicrwydd SYLWEDDOL
Systemau Ariannol:	
Rheoli'r Gyllideb	sicrwydd SYLWEDDOL
Refeniw a Symiau Derbyniadwy Eraill	sicrwydd SYLWEDDOL
Cyflogres	sicrwydd SYLWEDDOL
Trefniadau Pensiwn	sicrwydd SYLWEDDOL
Llywodraethu Corfforaethol, Rheoli Risg a Chamau Dilynol	sicrwydd SYLWEDDOL

Roedd yn falch gan y Pwyllgor nodi bod lefel y sicrwydd yn cael ei hystyried yn "Sylweddol" ym mhob un o'r archwiliadau, sef y lefel sicrwydd uchaf.

- 6.3 Nodwyd yn Adroddiad Blynyddol yr archwilwyr mewnol ar gyfer 2018/19: “Yn seiliedig ar y gwaith rydym wedi'i wneud yn ystod y flwyddyn, rydym yn gallu dod i'r casgliad fod gan yr Ombwdsmon system rheolaeth fewnol gadarn, a ddylai roi **sicrwydd sylweddol** o ran cyflawni amcanion yr Ombwdsmon”. Mae'r canfyddiadau hyn yn rhoi sicrwydd bod y trefniadau ar waith yn gwneud y swyddfa'n llai agored i risg, ac yn rheoli'r risg honno. Nododd y Pwyllgor drylwyredd y gwaith archwilio, ymarferoldeb yr argymhellion ac ymateb agored a chadarnhaol y rheolwyr i'r argymhellion a wnaed.
- 6.4 Rhaid i'r rôl archwilio allanol, fel sy'n ofynnol gan Ddeddf Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus (Cymru) 2005, gael ei chyflawni ar ran Archwilydd Cyffredinol Cymru. Swyddfa Archwilio Cymru wnaeth y gwaith hwnnw yn ystod y flwyddyn. Bu'r Pwyllgor yn ystyried elfen cyfrifon Adroddiad a Chyfrifon Blynyddol OGCC, ynghyd â'r Adroddiad ar yr Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr.
- 6.5 Rhoddwyd barn ddiamod ar Gyfrifon 2017/18 ar 17 Gorffennaf 2018.
- 6.6 Ystyriodd y Pwyllgor Ddatganiad Llywodraethu drafft y swyddfa ar gyfer 2018/19.
- 6.7 Mae gan yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol yr hawl, os ystyrir hynny'n briodol, i godi unrhyw fater drwy bolisi mynediad agored at y Cadeirydd, a thrwy'r hawl honno i ddwyn unrhyw fater i sylw'r Pwyllgor. Sicrhaodd y Pwyllgor, drwy adolygu rhaglenni'r Archwilwyr Mewnol ac Allanol, eu bod yn cydweithredu'n effeithiol â'i gilydd. Mae ansawdd y gwaith archwilio a safon gwaith y Pwyllgor wedi cael ei werthuso yn ystod y flwyddyn drwy ystyried yr adroddiadau archwilio a'r argymhellion a thrwy ddeialog mewn cyfarfodydd rhwng Aelodau'r Pwyllgor a'r Archwilwyr.
- 6.8 I sicrhau y gellir codi materion priodol yn gyfrinachol, mae Cadeirydd y Pwyllgor yn cynnal cyfarfod bob blwyddyn â chynrychiolwyr yr Archwilwyr Allanol a Mewnol. Cynhaliwyd cyfarfod o'r fath ar 27 Mawrth 2019.

7. Prosesau Monitro

- 7.1 Ym mhob cyfarfod yn ystod 2018/19, cafodd y Pwyllgor adroddiad ar y cynnydd sydd wedi'i wneud o ran gweithredu ar argymhellion yr Archwilwyr Mewnol ac Allanol. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn fodlon bod yr holl argymhellion a wnaed wedi cael neu y byddent yn cael eu rhoi ar waith o fewn yr amserlenni y cytunwyd arnynt.

8. Adolygiad Blynyddol

- 8.1 Mae'r adroddiad hwn yn gyfle i adolygu sut mae'r Pwyllgor yn gweithredu i sicrhau ei fod yn parhau i gydymffurfio â'r Egwyddorion Arferion Da sydd yn Llawlyfr Pwyllgorau Archwilio a Sicrhau Risg Trysorlys EM. Mae pedwar ymarferiad asesu allweddol sy'n cyfrannu at yr adolygiad hwn. Mae'r rhain yn cynnwys:
- ymarferiad hunanasesu a gafodd ei ddilyn gan holl aelodau'r Pwyllgor;
 - pob aelod o'r Pwyllgor i lenwi “Rhestr Wirio Effeithiolrwydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg” y Swyddfa Archwilio Genedlaethol;

- asesiad, gan gynrychiolwyr archwilio mewnol ac allanol ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu'r Pwyllgor yn rheolaidd, o berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor; ac
- adolygiadau un i un a thrafodaeth yn cynnwys aelodau'r Pwyllgor a Chadeirydd y Pwyllgor.

Mae'r sylwadau o'r ymarferiadau hyn wedi cael eu hystyried wrth baratoi'r Adolygiad Blynyddol hwn.

8.2 Yn yr ymarferiad hunanasesu cafwyd sylwadau cadarnhaol gan bob Aelod o'r Pwyllgor yn y meysydd canlynol:

- Perfformiad yn erbyn yr Amcanion
- Cyflawniadau ac Effeithiolrwydd Personol
- Anawsterau
- Perthynas Waith
- Aseiad o Berfformiad y Pwyllgor

Roedd yr Aelodau hefyd wedi gwneud sylwadau ar broses sefydlu priodol a defnyddiol ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor, y defnydd adeiladol a wneir o brofiad a gwybodaeth aelodau mewn cyfarfodydd, a manteision gwell dealltwriaeth o'r sefydliad wrth i aelodau fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor a'r Panel Ymgynghorol. Mae hyn wedi arwain at gyfarfodydd agored ac onest. Roedd sawl aelod wedi gwneud sylwadau ar ansawdd a manylder yr adroddiadau i'r Pwyllgor, ac ar agwedd agored a chroesawgar yr Ombwdsmon a'i staff wrth dderbyn awgrymiadau a beirniadaethau adeiladol. Ystyriwyd bod y dull newydd o roi gwybod am risgiau wedi helpu i sicrhau bod pobl yn cwestiynu ac yn herio â ffocws. Roedd aelodau'r Pwyllgor yn credu bod caniatáu i staff perthnasol o'r swyddfa fynychu cyfarfodydd y Pwyllgor yn ddefnyddiol er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth a sicrwydd, a bod y cyfle i gwrdd â staff yn anffurfiol ar ddiwrnodau'r cyfarfodydd yn werthfawr ac yn rhoi gwell syniad o'r ffordd mae'r sefydliad yn cael ei redeg a'r math o waith sy'n cael ei wneud.

8.2 Mae pob aelod o'r Pwyllgor wedi llenwi holiadur rhestr wirio'r Swyddfa Archwilio Genedlaethol. Cafodd yr ymatebion eu crynhoi a'u hadrodd i'r Pwyllgor. Yn y mwyafrif o achosion, bu'r aelodau yn gallu ymateb yn gadarnhaol i'r cwestiynau a ofynnir. Cafodd ychydig o gwestiynau a sylwadau hefyd eu codi a'u hamlygu mewn adroddiad i'r Pwyllgor, ynghyd â manylion unrhyw gamau angenrheidiol i fynd i'r afael â nhw.

8.3 Yn y trydydd o'r ymarferiadau asesu y cyfeiriwyd atynt uchod, gofynnwyd i gynrychiolwyr archwilio mewnol ac allanol, ac aelodau o staff OGCC sy'n mynychu cyfarfodydd PASR yn rheolaidd, i lenwi arolwg ac ateb cwestiynau am berfformiad a chyfraniad y Pwyllgor. Roedd y cwestiynau'n ymdrin â chyfathrebu rhwng y PASR a'r sefydliad, pa mor effeithiol yw'r cyfarfodydd, gwybodaeth a phrofiad y Pwyllgor, gonestrwydd ac ymddiriedaeth, a p'un a yw'r Pwyllgor yn darparu her adeiladol ai peidio. Roedd un ymatebydd yn methu dweud a yw Aelodau PASR yn rhoi cefnogaeth i OGCC y tu allan i gyfarfodydd PASR. Fel arall, roedd pob ymateb yn gadarnhaol neu'n gadarnhaol iawn yn glŷn â chyfraniad y Pwyllgor.

8.4 Yn olaf, roedd y trafodaethau un i un blynyddol yn cynnwys y Cadeirydd ac aelodau unigol y Pwyllgor wedi rhoi adborth cadarnhaol ar weithgareddau'r Pwyllgor a'r ffordd y cynhelir y cyfarfodydd. O'r trafodaethau hyn, awgrymwyd trefnu cyfarfod cyn bob cyfarfod o'r Pwyllgor, gan gynnwys rhywfaint o amser gyda chynrychiolwyr archwilio, er mwyn cefnogi archwilio cadarn yn ystod y cyfarfodydd eu hunain. Hefyd, awgrymwyd bod pob agenda yn cynnwys eitem i gynnig materion i'w hystyried mewn cyfarfodydd yn y dyfodol. Bydd y ddau awgrym hyn yn cael eu derbyn.

9. Asesiad Cyffredinol

9.1 Wrth ddatblygu'r Adroddiad hwn, mae'r Pwyllgor wedi'i fodloni ei fod wedi cael y sicrwydd cynhwysfawr sydd ei angen arno i ddiwallu ei anghenion a bod yr wybodaeth a gafodd yn ystod y flwyddyn wedi bod yn ddibynadwy ac yn ddigonol er mwyn cyflawni ei ddyletswyddau. Mae wedi'i fodloni hefyd fod y sicrwydd yn dangos bod yr amgylchedd rheolaeth fewnol cyffredinol, adroddiadau ariannol, rheoli risg ac ansawdd y gwaith Archwilio Allanol a Mewnol yn foddhaol. Wrth gyflawni ei rôl mae'r cyswllt y mae'r Pwyllgor wedi'i gael â'r Ombwdsmon a'i staff sydd wedi cael eu craffu a'u herio wrth gyflawni'u dyletswyddau wedi rhoi sicrwydd i'r Pwyllgor.

9.2 Hefyd, mae'r Pwyllgor yn teimlo ei fod yn gallu cyflawni ei rôl yn effeithiol am fod gwybodaeth ar gael gan y rhai sy'n gweithio yn swyddfa'r Ombwdsmon ac o'r gwaith a wnaed gan archwilwyr mewnol ac allanol. Mae natur yr wybodaeth honno a'r ffordd mae'n cael ei chyflwyno yn golygu bod modd cyfnewid barn a chyngor mewn modd cefnogol a heriol, ac mae hynny wedi galluogi'r Pwyllgor i gefnogi'r Ombwdsmon.

9.3 Felly, mae'r Pwyllgor wedi gallu rhoi sicrwydd i gefnogi Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru yn effeithiol i gydymffurfio â'i gyfrifoldebau fel Swyddog Cyfrifyddu. Wrth wneud hyn, mae'r Pwyllgor yn hyderus ei fod wedi cyflawni ei rôl yn gadarn ac yn broffesiynol wrth ddarparu'r sicrwydd hynny, gan fanteisio ar arbenigedd a phrofiadau helaeth aelodau'r Pwyllgor.

9.4 Wrth adolygu ei berfformiad ei hun bob blwyddyn, mae Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wedi rhoi her i aelodau unigol asesu eu perfformiad a'u cyfraniad eu hunain. Mae'n ystyried bod y Pwyllgor wedi gweithredu'n effeithiol ac yn unol ag arfer da.

10. Diolchiadau

10.1 Mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Aelodau Annibynnol y Pwyllgor, John Williams, Tom Frawley, Jim Martin, Anne Jones, Trevor Coxon ac Ian Williams am eu gwaith, eu cyfraniad, eu cymorth a'u cefnogaeth. Yn yr un modd, hoffai ddiolch i'r Ombwdsmon, Nick Bennet, ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor ac aelodau Tîm Rheoli OGCC am eu cyfraniadau drwy gydol y flwyddyn. Yn olaf, mae'r Cadeirydd yn ddiolchgar i Ann-Marie Harkin, Geraint Norman a David Williams o Swyddfa Archwilio Cymru, ac Ian Howse a'i dîm yn Deloitte am eu cymorth parhaus a'u cyngor doeth yn ystod y flwyddyn.

Atodiad A - Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg Atodiad B - Rhaglen Waith 2018/19 Atodiad C - Rhaglen Waith 2019/20
--

Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg

Mae'r Ombwdsmon wedi sefydlu Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg gyda rôl i gefnogi'r Ombwdsmon o ran ei gyfrifoldebau am faterion perthnasol i reoli risg a llywodraethu, drwy adolygu ehangder y sicrwydd wrth ddiwallu anghenion sicrwydd y Swyddog Cyfrifyddu ac adolygu dibynadwyedd ac integriti'r sicrwydd hwn.

Aelodaeth

Dyma aelodau'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- Cadeirydd allanol annibynnol
- hyd at bum aelod allanol annibynnol arall (sy'n cynnig y profiad a'r sgiliau penodol a geisir gan yr Ombwdsmon a gall un o'r rhain fod o swyddfa ombwdsmon arall).

Bydd y Prif Swyddog Gweithredu/Cyfarwyddwr Ymchwiliadau yn gweithredu fel Ysgrifennydd i'r Pwyllgor; gall aelodau eraill o'r Tîm Rheoli fod yn bresennol yng nghyfarfodydd y Pwyllgor yn ôl penderfyniad yr Ombwdsmon.

Cyfnod yr aelodau Annibynnol yn y swydd fydd tair blynedd. Mae dewis gan yr Ombwdsmon i ymestyn y cyfnod am flwyddyn arall.

Un o'r aelodau allanol annibynnol fydd yn Cadeirio'r cyfarfodydd. Bydd yr Ombwdsmon yn penodi aelod annibynnol o'r Panel i fod yn Gadeirydd ar sail argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg. Pe bai'r Ombwdsmon yn penderfynu peidio â derbyn argymhelliad y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg, caiff penderfyniad yr Ombwdsmon ei nodi yng nghofnodion cyfarfod y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Adrodd

- Bydd pob Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cael ei gofnodi mewn cofnodion a fydd yn cael eu cymeradwyo yn y cyfarfod nesaf.
- Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn rhoi Adroddiad Blynyddol i'r Swyddog Cyfrifyddu, wedi'i amseru i ategu'r gwaith o lunio'r cyfrifon a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, gan grynhoi ei gasgliadau o'r gwaith a wnaed yn ystod y flwyddyn.

Cyfrifoldebau

Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn rhoi cyngor i'r Swyddog Cyfrifyddu ynglŷn â'r canlynol:

- y prosesau strategol ar gyfer risg, rheolaeth a llywodraethu a'r Datganiad Llywodraethu Blynnyddol;
- y cynlluniau Strategol a Busnes drafft ar sail cydymffurfiaeth, cynildeb, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd i gydnabod y gofyniad gyda'r archwiliad blynnyddol i roi cyfrif am ddefnyddio cronfeydd;
- polisiau cyfrifyddu, cyfrifon, gan gynnwys y broses ar gyfer adolygu'r cyfrifon cyn eu cyflwyno i'w harchwilio, lefelau'r gwallau a nodwyd, a llythyr sylwadau'r rheolwyr at yr archwilwyr allanol;
- y gweithgarwch arfaethedig a chanlyniadau'r archwiliad mewnol ac allanol;
- pa mor ddigonol yw ymateb y rheolwyr i faterion a ganfuwyd gan weithgarwch archwilio, gan gynnwys llythyr y rheolwyr am archwilio allanol;
- sicrwydd sy'n ymwneud â gofynion llywodraethu corfforaethol y sefydliad;
- (pan fo'n briodol) cynigion ar gyfer tendro am wasanaethau Archwilio Mewnol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- polisiau gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- hefyd, bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn adolygu ei effeithiolrwydd ei hun yn rheolaidd.

Hawliau

Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wneud y canlynol:

- cyfethol aelodau ychwanegol am gyfnod nad yw'n fwy na blwyddyn, a hynny er mwyn darparu sgiliau, gwybodaeth a phrofiad arbenigol;
- caffael cyngor ad-hoc arbenigol, yn amodol ar fod o fewn y gyllideb.

Mynediad

- Bydd gan gynrychiolydd yr Archwiliad Mewnol a chynrychiolydd yr Archwiliad Allanol fynediad rhydd a chyfrinachol at Gadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg.

Cyfarfodydd

- Bydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn cwrdd o leiaf bedair gwaith y flwyddyn. Caiff Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg neu'r Ombwdsmon alw cyfarfodydd ychwanegol, fel sydd angen yn eu barn nhw.
- Bydd gofyn bod o leiaf tri aelod annibynnol o'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn bresennol er mwyn i'r cyfarfod gael ei ystyried yn gyfarfod â chworwm.
- Os na fydd Cadeirydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg yn gallu dod i gyfarfod, bydd un o'r aelodau annibynnol yn cymryd y gadair.

- Yn mynychu cyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg fel arfer bydd yr Ombwdsmon, Prif Swyddog Gweithredu a Chyfarwyddwr Ymchwiliadau, Cyfarwyddwr Polisi, Cyfreithiol a Llywodraethu, Rheolwr Gwasanaethau Corfforaethol, Cyfrifydd Ariannol, cynrychiolwyr o Archwilio Mewnol, a chynrychiolwyr o Archwilio Allanol.
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw swyddog arall o'r swyddfa i fynychu er mwyn ei gynorthwyo gyda'i drafodaethau ynglŷn ag unrhyw fater.
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg wahodd pobl neu gyrff eraill i fynychu cyfarfodydd er mwyn rhoi cyngor proffesiynol neu wybodaeth am unrhyw fater y mae'r Pwyllgor yn ystyried ei fod yn berthnasol ar gyfer cyflawni ei swyddogaethau'n briodol.
- Caiff y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ofyn i unrhyw un, neu bawb, sy'n arfer mynychu'r cyfarfod ond nad ydynt yn aelodau, adael yr ystafell er mwyn hwyluso trafodaeth agored ac onest ar faterion penodol.

Gofynion o ran gwybodaeth

Ar gyfer pob cyfarfod, rhoddir y canlynol i'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg:

- adroddiad yn crynhoi unrhyw newidiadau sylweddol i Gofrestr Risgiau'r sefydliad, yn ogystal â rhestr o eitemau risg Uchel a Chanolig;
- adroddiad cynnydd gan gynrychiolydd Archwilio Mewnol yn crynhoi'r canlynol:
 - y gwaith a gyflawnwyd (a'i gymharu â'r gwaith a fwriadwyd);
 - materion allweddol sy'n deillio o waith Archwilio Mewnol;
 - ymateb y rheolwyr i'r argymhellion archwilio;
 - newidiadau i'r Cynllun Cyfnodol;
 - unrhyw faterion yn ymwneud ag adnoddau sy'n effeithio ar y gwaith o gyflawni amcanion Archwilio Mewnol.
- adroddiad cynnydd gan gynrychiolydd y gwaith Archwilio Allanol yn crynhoi'r gwaith a wnaed a'r canfyddiadau sy'n dod i'r amlwg;
- adroddiad neu adroddiadau am unrhyw achosion arwyddocaol o dorri fframwaith rheoli'r sefydliad, twyll ariannol, colledion, gwaredu asedau, dileu, caffael y tu allan i'r trefniadau arferol ac unrhyw faterion eraill y mae'r Pwyllgor yn gofyn am gael eu hysbysu amdanynt ymhob un o'i gyfarfodydd.

Pan fo'n briodol, rhoddir y canlynol i'r Pwyllgor hefyd:

- cynigion ar gyfer Cylch Gorchwyl yr Archwiliad Mewnol;
- y Strategaeth Archwilio Mewnol;
- copi o'r holl adroddiadau archwilio mewnol a gyhoeddwyd;
- Barn ac Adroddiad Blynyddol yr Archwiliad Mewnol;
- adroddiadau sicrhau ansawdd ar y swyddogaeth Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cyfrifon drafft y sefydliad;
- y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft;
- adroddiad ar unrhyw newidiadau i bolisiau cyfrifyddu;

- Adroddiad ISA 260 Archwilio Mewnol a llythyr y rheolwyr mewn perthynas â hynny;
- adroddiad (llafar) ar y prosesau cydweithio rhwng gwaith Archwilio Mewnol ac Allanol;
- cynigion ar gyfer tendro ar gyfer gwasanaethau Archwilio Mewnol neu Allanol neu ar gyfer prynu gwasanaethau nad ydynt yn ymwneud ag archwilio gan gontractwyr sy'n darparu gwasanaethau archwilio;
- unrhyw newidiadau i'r polisi a'r strategaeth rheoli risg;
- unrhyw newidiadau i bolisiâu gwrth-dwyll, prosesau chwythu'r chwiban, a threfniadau ar gyfer ymchwiliadau arbennig;
- cynigion ar gyfer newidiadau sylweddol i unrhyw elfennau o'r fframwaith rheoli.

Wedi'u hadolygu a'u cymeradwyo gan y Tîm Rheoli ar 15 Mai 2018 a'r Panel Ymgynghorol a'r Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg ar 27 Mehefin 2018.
Adolygiad Nesaf: Rhagfyr 2019.

**Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR)**

Mai 2018

Dosbarthu Cyfrifon Blynyddol Drafft 2017/18 i aelodau'r PASR

Mehefin 2018

Cyfrifon Blynyddol 2017/18 (gan gynnwys Datganiad Llywodraethu)

Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Medi 2018

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Rhagfyr 2018

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Mawrth 2019

Cyfrifon Naw Mis

Datganiad Llywodraethu Drafft

Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2019/20

Adroddiad Blynyddol y PASR

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Archwilio Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2018/19

Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2019/20

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru
Rhaglen Waith y Pwyllgor Archwilio a Sicrhau Risg (PASR) 2019/20

Mai 2019

Dosbarthu Cyfrifon Blynyddol Drafft 2018/19 i aelodau'r PASR

Gorffennaf 2019

Cyfrifon Blynyddol 2018/19 (gan gynnwys Datganiad Llywodraethu)

Archwiliad o'r Datganiadau Ariannol a Llythyr y Rheolwyr

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Adroddiad Chwythu'r Chwiban Blynyddol

Medi 2019

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Adolygu'r fframwaith Atal Twyll a threfniadau gwrth-lygredd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Rhagfyr 2019

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Archwilio Mewnol - Adroddiad ar gynnydd yn erbyn y Cynllun Archwilio

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Adolygu'r Cylch Gorchwyl a'r Rhaglen Waith

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh

Mawrth 2020

Cyfrifon Naw Mis

Datganiad Llywodraethu Drafft

Archwilio Allanol – Crynodeb o Strategaeth Archwilio 2020/21

Adroddiad Blynyddol y PASR

Adroddiad Monitro Ariannol

Y Gofrestr Risgiau

Archwilio Mewnol - Adroddiad Blynyddol 2019/20

Cynllun Blynyddol Archwilio Mewnol 2020/21

Adroddiadau Archwilio Mewnol (os o gwbl)

Argymhellion Archwilio Mewnol/Allanol – Adroddiad Cynnydd

Materion y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r PASR

Prosiectau TGCh